

Historische Kring Bussum ... Bussum 700 jaar!

Op 6 september 1306 was er iets bijzonders te doen in Bussum. Er was een stevige vechtpartij geweest en de baljuw kwam daarvoor om de dader te straffen.

Tekst: Martin Heyne
Foto's: Hans Jonker
Bron: Nationaal Archief- Den Haag

Een baljuw was een hoge ambtenaar, die door de landsheer was aangesteld om namens hem recht te spreken in zaken die niet behandeld mochten worden door de plaatselijke schout.

Dat kon bijvoorbeeld een moord zijn, of een vechtpartij waarbij iemand

ernstig gewond geraakt was. In de rumoerige jaren na de moord op de graaf Floris V was het Gooi onder het bestuur van de bisschop van Utrecht gekomen. Bisschop Guy van Avesnes was daardoor hier de landsheer en had één van zijn ridders, Bernd van den Dorenwerde, als baljuw aangesteld over Amstelland en Gooiland. Bernd bewoonde het kasteel Doorwerth bij Renkum.

Dat de baljuw toen hier geweest is weten we omdat hij over de jaren 1305 en 1306 een onkostendeclaratie heeft ingediend bij de zijn opdrachtgever, de bisschop.

Over de "dienstreizen" die hij maakte

noteerde hij nauwgezet per dag waar hij was geweest, wat hij gedaan had en welke kosten hij gemaakt had. Hiervoor gebruikte Bernd een strook perkament van meerdere meters lengte en ongeveer 20 cm breedte.

Dit document ligt na al die eeuwen keurig bewaard in het Algemeen Rijksarchief in Den Haag. Tot mijn verrassing mocht ik onlangs dit stuk inzien. Na enkele meters Middeleeuwse criminaliteit te hebben doorgewerkt kwam ik bij de passage waar het voor ons om gaat: "des dinsdag vor onser vrouwen dach nativitas was Bernd te bussen mit X knapen daer henric rijkes

Martin Heyne met de baljuwrekening

ende soen claghede mit sire coerwonde, verterde hi XV st."

Vertaald in hedendaags Nederlands staat er: op dinsdag vóór Maria Boodschap (= 8 september) was Bernd in Bussum met tien helpers, omdat Hendrik Rijckz. met zijn zoon een aanklacht hadden ingediend over een ernstige verwonding. Een "coerwonde" is nl. een verwonding die beantwoordt aan in een keurbrief omschreven grootte. Het slachtoffer was daardoor geruime tijd of blijvend niet in staat om zijn werk te doen. De baljuw verteerde die dag voor 15 stuivers. Het dorpje "bussen" was in 1306 zo klein dat het maar één keer in het hele stuk vermeld staat. Door het plegen van die ene misdaad, nu 700 jaar geleden, is ons bekend geworden dat Bussum toen al bestond.

Bussums Historisch Tijdschrift nu verkrijgbaar!

Onthoofding anno 2006

Vlak bij de plaats waar ooit tussen Naarden en Bussum het galgenveld lag is nu de kruising Brinklaan/Hoofvlaan. Bij de werkzaamheden op dit kruispunt is onlangs per ongeluk deze symbolische herinnering aan de vroegere executieplaats ontstaan. Overigens: voor zover bekend vonden in de gemeente Naarden (waartoe Bussum tot 1817 behoorde) geen onthoofdingen plaats. Het galgenveld werd gebruikt om de eerder binnen de stadsmuren opgehangen veroordeelde nog enige tijd te tonen.

Niet alleen de rechtspraak werd bij een zekere ernst van het misdrijf door deskundigen van buiten Het Gooi uitgevoerd, de uitvoering van het vonnis (martelen, ter dood brengen) werd ook vaak uitbesteed aan vakmensen. In het Stadsarchief in Naarden wordt de rekening van een Haartemse beul bewaard, die in 1772 een Naardense wever ophing.

Historische Kring Bussum

Huizerweg 54
1402 AD Bussum
www.histkringbussum.nl

De jaarvergadering van de Historische Kring Bussum is op 11 september in ons documentatiecentrum aan de Huizerweg. Leden zijn van harte welkom. Aanvang 20.00 uur.

